

Text a porozumění textu

Když přistupujeme k textu nějakého myslitele, dochází v pozoruhodném a zásadně významném jevu, totiž že na jedné straně je naším cílem porozumět, co ten text říká sám, a že toho nemůžeme dosáhnout jinak, než že sami ustavujeme ve svém porozumění to, co ten text „říká“ nám. Ve své nereflektující a nereflektované běžné praxi mezi obojím nerozlišujeme a to, co text říká nám, obvykle ztotožňujeme s tím, co říká sám. Jakmile však obojí rozlišíme, tj. jakmile připustíme, že naše porozumění textu nemusí být vždy správné a že zejména vlastně nikdy není a nemůže být definitivní, vzniká legitimní otázka: jaká je přísně vzato povaha této podvojnosti, a zejména: jaká je povaha toho, co text sám říká, a to bez ohledu na to, zda jsme mu dobře porozuměli? Jak se vlastně k tomu, co text sám říká, tj. k jeho „smyslu“, dostáváme? Máme snad tento smysl „před sebou“ již v tom okamžiku, kdy před sebou máme sám text? Jistě je každému zřejmé, že tomu tak není: „před sebou“ přísně vzato můžeme mít např. jen papír, potíštěný nějakými znaky (písmeny). To znamená, že smysl textu není dán oněmi písmeny, nýbrž je v nich zachycen jen „zašifrovaně“. Bez znalosti šifrovacího klíče ten text nemůžeme ani přečíst, tj. můžeme mít jen podezření resp. hypotézu, že jde o text (např. když máme před sebou řadu znaků, které vůbec neznáme a v nichž se vůbec nevyznáme, že jde o text v neznámém jazyce a psaný neznámým písmem).

(Praha, 000609-2.)